

УДК 351.745.7:343.974

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПРОТИДІЮ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ І ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЯКІ СФОРМОВАНІ НА ЕТНІЧНІЙ ОСНОВІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Севрук В.Г.

Національна академія внутрішніх справ

У статті розглянуто питання сучасного стану протидії правоохоронними органами злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. Проаналізовані статистичні дані виявлення злочинів, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі оперативними підрозділами Національної поліції України. Встановлено негативні причини, що вплинули на організаційні засади протидії етнічній організованій злочинності, яка являє собою загрозу інтересам людини й громадянина, суспільства та держави. Автор статті визначає конкретні напрями, які мають сприяти вирішенню проблеми підвищення ефективності протидії злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, обґрунтовує необхідність створення спільного міжнародного банку даних (автоматизовану інформаційну систему «Етнічна злочинність»).

Ключові слова: протидія, правоохоронні органи України, організовані групи, злочинні організації, етнічна злочинність, нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна все активніше стає об'єктом зростання заінтересованості міжнародних злочинних угруповань, зокрема у сфері легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, торгівлі людьми, нелегального переміщення зброї, небезпечних матеріалів та наркотичних засобів. Збільшується кількість нелегальних мігрантів та набуває все більшого поширення організована етнічна злочинність [1, с. 65–66].

В умовах сьогодення особливо гостро постає питання протидії злочинам, що вчинюються

представниками окремих національностей чи народностей, виходячи з притаманної їм кримінальної спеціалізації. З численних повідомлень засобів масової інформації, друкованих видань та власних спостережень можна дійти висновку, що рівень учинення злочинів представниками етнічних меншин в нашій державі залишається стабільно високим. Такі етнічні групи формуються на основі національної та кланової спорідненості, прийнятих традицій та звичаїв, для них характерна спеціалізація за окремими вида-

ми злочинів. Частково це обумовлено зв'язками з кримінальними елементами на батьківщині чи наявністю традиційних видів злочинної діяльності стосовно конкретного етносу: корисливі злочини, вимагання, шахрайства, торгівля зброєю, наркоторгівля, нелегальна міграція та торгівля людьми тощо.

Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, що сформовані на етнічній основі потребує особливої уваги та особливих підходів, враховуючи їх національні (етнічні) психологічні особливості, у зв'язку з цим це дослідження набуває актуальності як у теоретичному, так і в практичному плані. Саме така, сприятлива для організованої етнічної злочинності ситуація, містить у собі загрозу її проникнення практично у всі сфери суспільних відносин, що суттєво шкодить державним інтересам та іміджу України на міжнародному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну базу дослідження становлять наукові праці українських і зарубіжних вчених, які вивчали різні аспекти проблеми протидії етнічній злочинності. Зокрема, внесок у розробку цієї проблеми зробили І. В. Анжиров, В. В. Босенко, Г. М. Геворгян, Г. П. Жаровська, В. Ф. Зварич, А. М. Зюков, О. О. Лесяк, М. А. Касьяненко, І. Х. Касаєв, М. П. Клейменов, В. М. Матвійченко, С. О. Павленко, В. А. Пономаренков, Е. К. Рабданова, В. В. Ремський, В. Г. Рубцов, О. Н. Смирнова, І. С. Стіхарня, Ю. О. Стрелковська, В. О. Тюнін, О. І. Фойгель, Е. І. Хегай, Р. Г. Чевходзе, О. Ю. Шостка, А. М. Щукин, В. В. Юсупов та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В цілому стан етнічної злочинності характеризується постійним збільшенням числа вчинених злочинів, у тому числі тяжких та особливо тяжких, активізацією їх професійної діяльності в різних регіонах країни, появою таких злочинів, як незаконне розповсюдження наркотиків, тероризм, торгівля людьми та інші, залежні від рівня кримінальної міграції та впливу транснаціональної організованої злочинності [2].

На сьогодні українська держава ставить серед пріоритетів роботи Національної поліції протидію латентній, організованій, міжрегіональній та етнічній злочинності [3]. Звичайно, що на сьогодні велику увагу привертають до себе саме етнічні злочинні формування, що обумовлює **актуальність обраної теми.**

Метою статті є визначення конкретних суб'єктів, які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, здійснення аналізу системи національного та міжнародного законодавства, що регулюють діяльність таких суб'єктів, які здійснюють протидію етнічній злочинності, а також розроблення конкретних пропозицій щодо оптимізації законодавчого забезпечення такої діяльності, зокрема, у сфері протидії злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суб'єкти протидії злочинності утворюють цілісну у функціональному й організаційному відношенні систему, з'єднану спільністю мети та управ-

ління у сфері протидії злочинності. Складність цієї системи обумовлена, з одного боку, багатогранністю виконуваних завдань по забезпеченню безпеки, запобіганню, профілактиці, припиненню, розкриттю і розслідуванню злочинів, а з іншою – розподілом завдань між суб'єктами різних рівнів, що обумовлене ієрархічною побудовою системи. Дана система є складною соціальною організацією, бо входні в неї групи однорідних органів утворюють відносно самостійні організаційні формування, які функціонують на основі тотожних закономірностей. Кожне з таких формувань є підсистемою більш великої системи та водночас складається зі своїх підсистем [4].

Як зазначають науковці, оскільки злочинність, зокрема й організована етнічна, породжується складним причинним комплексом, протидія їй може бути ефективною лише за умови формування відповідної системи комплексних економічних, соціальних, правових та організаційних заходів, спрямованих на нейтралізацію, блокування, витіснення цього небезпечного явища на засадах здійснення спеціальної правоохоронної діяльності [5]. Ядром такої діяльності має стати принципово нова правоохоронна структура, здатна оперативно реагувати на ті виклики й загрози, які нині виникають із боку організованої етнічної злочинності [6, с. 477].

В широкому значенні в протидії злочинності беруть участь представницькі органи, органи виконавчої влади, судові органи; весь комплекс підприємств, установ і організацій, що функціонують в різних сферах соціальної життєдіяльності; громадські об'єднання та окремі громадяни. Проте, вказана діяльність здійснюється переважною більшістю названих органів або організацій супутніх в процесі вирішення інших завдань. Лише для порівняно невеликої частини цих суб'єктів, які реалізують спеціальні цілі та завдання протидії злочинності, наділені відповідними правами й обов'язками з впливу на ті або інші криміногенні фактори та у зв'язку з цим здійснюють відповідне інформаційне, методичне, ресурсне, кадрове забезпечення, вказана діяльність є спеціально обумовленою [7].

В рамках протидії злочинності неможливо не згадати про суб'єктів, які її здійснюють. Залежно від цілей, завдань та функціональних обов'язків, суб'єктів протидії злочинності умовно можна поділити на дві групи: а) суб'єкти протидії злочинності, які діють на загальносоціальному рівні; б) спеціальні суб'єкти протидії злочинності. До спеціальних суб'єктів протидії злочинності належать: органи, які спеціально створені для боротьби зі злочинністю (які діють у рамках кримінального судочинства); органи, що здійснюють інші функції (діють поза рамками кримінального судочинства) [8, с. 21].

Змістовна сторона поняття «протидія злочинності» містить два аспекти: кримінально-правовий і кримінологічний. Кримінально-правовий аспект становить діяльність правоохоронних органів з виявлення й розслідування злочинів, виявлення винних осіб і притягнення їх до встановленої законом відповідальності, судовий розгляд кримінальних справ і виконання покарань. Кримінологічний аспект становить діяльність правоохоронних і інших органів із виявлення чинних

детермінант злочинності, їх усунення, ослаблення, нейтралізації, а також запобігання виникненню нових [9, с. 93].

Основними напрямками діяльності правоохоронних є: забезпечення законності, запобігання виникненню причин і умов учинення суспільно-небезпечних діянь, недопущення їх розвитку і ліквідація наслідків, протидія злочинності й іншим кримінальним правопорушенням.

Згідно з законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», до правоохоронних органів відносять – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи та установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [10].

Перераховані в наведеній нормі закону державні структури належать до правоохоронних органів у широкому змістовному понятті. У вузькому ж понятті до правоохоронних органів належать органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, поєднані в одну групу – органи кримінальної юстиції. Вказані органи виконують особливу роль серед спеціальних суб'єктів протидії злочинності в цілому і кримінологічного запобігання, зокрема. Виділення цих органів в окрему групу зумовлено наявністю в них основних загальних першочергових функцій – протидії злочинності [8, с. 21].

В. І. Воронов вважає, що протидія злочинності – це безперервний процес, у межах якого одночасно й паралельно здійснюються загальносоціальні та спеціальні заходи, що спрямовані на нейтралізацію криміногенних факторів і безпосередньо на запобігання й розкриття злочинів, мета яких оздоровлення криміногенної ситуації, зниження фізичної, моральної й матеріальної шкоди, заподіяної злочинами [11, с. 37].

О. Бандурка та О. Литвинов вважають, що протидія злочинності являє собою особливий інтегрований, багаторівневий об'єкт соціального управління, який складає різноманітна за формами діяльність відповідних суб'єктів, які взаємодіють у вигляді системи різноманітних заходів, спрямованих на пошук шляхів, засобів та інших можливостей ефективного впливу на злочинність з метою зниження інтенсивності процесів детермінації злочинності на усіх рівнях, нейтралізації дії її причин та умов для обмеження кількості злочинних проявів до соціально толерантного рівня [12, с. 44–45].

Так, Р. С. Веприцький вважає, що протидія злочинності розуміється як предметно наявна система соціальних заходів, які мають виконуватись органами державної виконавчої влади, спеціалізованими правоохоронними органами й формуваннями громадськості та окремими громадянами, застосовуючи чинне законодавство,

міжнародні правові норми в сфері боротьби зі злочинністю, практичний досвід і досягнення науки [13, с. 138].

Слушною є думка О. Ігнатова про те, що родовим терміном є саме «протидія злочинності», під якою він розуміє систему різноманітних видів діяльності та комплексних заходів (які здійснюються суспільством та державою), спрямованих на запобігання, усунення, нейтралізацію та обмеження (ослаблення) факторів, детермінуючи злочинність [14, с. 467].

Схожим є підхід О. Шостко, яка включає у зміст поняття «протидія злочинності» діяльність, спрямовану на мінімізацію суперечностей та чинників, що породжують злочинність або сприяють їй, на скорочення окремих видів злочинів шляхом недопущення їх вчинення на різних стадіях злочинної поведінки (заходи запобігання злочинності), а також адекватні заходи реагування на вже вчинені злочини [15, с. 31].

На нашу думку протидія злочинності – це безперервний процес, у межах якого одночасно й паралельно здійснюються загальносоціальні та спеціальні заходи, як гласного, так і негласного характеру, які проводяться у тісній взаємодії різних державних органів, діяльність останніх спрямована на виявлення та розкриття злочинів. Тому протидія злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі потребує особливих підходів, враховуючи їх національні (етнічні) особливості.

Створення системи спеціальних правоохоронних органів, що здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі пояснюється тим, що саме це суспільно-небезпечне явище відрізняється специфічними ознаками, швидкими темпами зростання та поширеності, особливостями протидії з боку правоохоронних органів України.

У зв'язку з цим лише спеціальним підрозділам, які уповноважені здійснювати оперативнорозшукову діяльність, а також з використанням гласних, негласних штатних та позаштатних працівників [16] під силу здійснювати протидію організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі.

Тому, виходячи із положення статті 5 Закону України «Про оперативнорозшукову діяльність», законодавець виділив ряд підрозділів яких уповноважив на здійснення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

Саме у межах своїх повноважень відповідні суб'єкти, тобто оперативні підрозділи різних відомств України проводять необхідні оперативнорозшукові заходи щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснюють профілактику правопорушень, згідно зі своїми обов'язками, що і являється ефективною протидією організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі.

Отже, безпосередньо оперативними підрозділами, які в першу чергу здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами

ми та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі є:

– Національна поліція. Так, в системі Національної поліції України оперативно-розшуковою діяльністю займаються підрозділи кримінальної та спеціальної поліції: кримінальної поліції, до складу якої входять підрозділи карного розшуку, підрозділи внутрішньої безпеки, підрозділи кіберполіції, підрозділи захисту економіки, підрозділи кримінальної розвідки, підрозділи пов'язані з торгівлею людьми, підрозділи протидії наркозлочинності, підрозділи оперативної служби, підрозділи оперативно-технічних заходів, підрозділів виявлення небезпечних матеріалів та екологічних злочинів);

– Державне бюро розслідувань – внутрішньої безпеки, забезпечення особистої безпеки;

– Служба безпеки України – контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захистом національної державності, спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю, оперативно-технічними підрозділами, підрозділами внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;

– Служба зовнішньої розвідки України – агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;

– Державна прикордонної служби України – розвідувальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), оперативно-розшуковими підрозділами відповідно спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону та його територіальних органів, підрозділами з охорони державного кордону органів охорони державного кордону та Морської охорони, забезпечення внутрішньої безпеки, забезпечення власної безпеки, оперативного документування та оперативно-технічними;

– управління державної охорони – підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;

– органів доходів і зборів – оперативними підрозділами податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою;

– органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;

– розвідувальний орган Міністерства оборони України – оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;

– Національне антикорупційне бюро України – детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю [16].

Стаття 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» визначила систему органів, які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

Зокрема, відповідно до норм даного закону до таких органів відносять: а) спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю

державні органи; б) державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій [17].

До державних органів, спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю, належать: а) Координаційний комітет по боротьбі з корупцією й організованою злочинністю при Президенті України; б) спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України.

В разі необхідності Верховною Радою України на постійній або тимчасовій основі можуть бути створені й інші спеціальні органи для боротьби з організованою злочинністю.

До державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, належать: а) органи Національної поліції та Служби безпеки України; б) органи прокуратури України; в) органи доходів і зборів, органи Державної прикордонної служби України та органи державного фінансового контролю; г) органи й установи виконання покарань та слідчі ізолятори; д) розвідувальний орган Міністерства оборони України; е) Служба зовнішньої розвідки України; є) Національне антикорупційне бюро України [17].

Так, «Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями», який затверджений наказом ГПУ від 23.10.2012 р. № 103 за погодженням з Держстатом України зазначено такі правоохоронні органи, які безпосередньо здійснюють виявлення організованих груп і злочинних організацій, які сформовані на етнічній основі, а саме Прокуратура України, Національна поліція, Служба безпеки, органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства [18].

Отже, безпосередніми суб'єктами які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі є Національна поліція України та Служба безпеки України. В Україні за часів радянського минулого протидія етнічній злочинності не була властива правоохоронним органам.

Стосовно останнього аспекту певні зрушення відбулися лише протягом 2007–2008 років. Так, у складі Департаменту карного розшуку створено окремий підрозділ із напрацювання й реалізації стратегії боротьби з етнічною злочинністю [19]. Аналогічний підрозділ утворено 2007 року і в Службі безпеки України [20]. Координаційні функції покладено, зокрема, на прокуратуру [21; 22].

Отже, у 2007 році в Департаменті карного розшуку МВС України створено підрозділ протидії етнічній злочинності. На цей підрозділ покладене завдання координації та надання практичної допомоги регіонам у документації протиправної діяльності іноземців. Також аналогічні підрозділи створені у великих обласних центрах України [23].

Водночас Ю. Луценко поінформував присутніх на зустрічі про те, що МВС реалізує План заходів щодо протидії расизму на період до 2009 року, яким визначено пріоритетні напрямки діяльності з попередження та розкриття злочинів, що вчиняються на расовому підґрунті, протидії неонацистським і скінхедівським організаціям. Так, у рамках цього Плану в червні

минулого року у складі Департаменту карного розшуку було створено окремий підрозділ з напрацювання й реалізації стратегії боротьби з етнічною злочинністю [24].

У 2011 році у центральних апаратах ГУМВС, УМВС по областях також було створено нові підрозділи боротьби з етнічною організованою злочинністю та екстремізмом у структурі УБОЗу. Одним із головних напрямів діяльності таких спецпідрозділів БОЗ була протидія злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. 12 лютого 2015 року Верховною Радою України прийнято рішення щодо ліквідації УБОЗу. У зв'язку з ліквідацією УБОЗу та реформування МВС України частина функцій по боротьбі з організованою злочинністю були передані до Департаменту карного розшуку, а частина – до управління боротьби з економічною злочинністю [25].

Отже, під час реорганізації управління по боротьбі з організованою злочинністю (УБОЗ), а фактично його ліквідації в структурі ДКР МВС було створено відділ з організації боротьби з групою та етнічною злочинністю [26].

Однією з головних функцій даного підрозділу є ужиття заходів, спрямованих на усунення негативного впливу етнічної злочинності, радикальних і неформальних молодіжних об'єднань та рухів на оперативну обстановку в державі, підготовка управлінських рішень щодо своєчасного реагування на загострення цієї проблеми та недопущення порушень громадського порядку їх учасниками [27].

У контексті вищевикладеного, а саме у зв'язку з реформуванням УБОЗ було ліквідовано ряд спеціальних підрозділів по боротьбі з тероризмом, звільнення заручників, а саме: «Сокіл», «Титан», «Беркут», «Грифон» і створено на їх базі єдиний спецпідрозділ по типу SWAT. Це, напевно, правильно. Але ми говоримо на сьогодні про УБОЗ як про оперативний підрозділ, який ефективно здійснював протидію злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. Підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю нині були найбільш підготовлені в Україні підрозділи поліції, найбезпечніші й професійні з усіх точок зору для організованих груп і злочинних організацій, які сформовані на етнічній основі.

Зокрема, втрачено досвід, що напрацьовувався десятиріччями у напрямку оперативної роботи, напрацьованих негласних джерел та іншої важливої інформації, що сприяла роботі багатьох професійних оперативних працівників, тощо [28, с. 77].

Зараз фактично протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі здійснюють лише оперативні підрозділи Національної поліції України.

Аналізуючи статистичні дані щодо виявлення злочинів, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі оперативними підрозділами Національної поліції України, слід констатувати, що з ліквідацією УБОЗу з 2015 року така діяльність геть знівельована, так у 2012 році виявлено організованих груп і злочинних організацій, які

сформовані на етнічній основі – 19, у 2013 – 21, у 2014 – 19, у 2015 – 8, у 2016 – 6 [29; 18]. Згідно з вказаними статистичними даними видно, що оперативні підрозділи Національної поліції України не мають відповідного досвіду роботи з даного напрямку, і з цим завданням не справляються. Отже, розглянувши та проаналізувавши підрозділи НПУ (ОВС), які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі розглянемо підрозділи Служби безпеки України, які також у свою чергу протидіють етнічній злочинності.

Сьогодні спецслужби України разом з компетентними органами намагаються знайти способи «нейтралізації» етнічних злочинних угруповань [30].

Іншою проблемою, якою займається СБУ в рамках протидії відмиванню грошей, є відстеження фінансових потоків, що використовуються для фінансової підтримки тероризму. Сьогодні в Україні під підозрою у здійсненні такої діяльності знаходяться етнічні злочинні угруповання вихідців із Чечні й країн Близького Сходу. Ці угруповання отримують кошти від наркобізнесу, рекету своїх земляків і всі вони мають норми відрахування проценту від злочинного доходу на потреби «джихаду». Крім того, зафіксована їх діяльність з розповсюдження фальшивих доларів США, дуже якісного вироблених на Близькому Сході [31].

На законодавчому рівні ст.10 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 р. Управління «К» визначено спеціальним підрозділом по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю в системі СБ України. Тогочасне Управління «К» із 159 співробітників складалося з п'яти оперативних підрозділів, інформаційно-аналітичного відділу та секретаріату, перед якими були поставлені основні завдання: протидія корупції у правоохоронних органах, структурах державної влади та управління, і громадських організацій; боротьба з мафіозними структурами у сфері економіки, озброєними формуваннями професійних злочинців, пов'язаними з корумпованими елементами в органах влади та управління, контрабандою, наркобізнесом, незаконними валютними операціями; протидія міжрегіональній злочинності [32].

Водночас зауважимо, що, попри велику кількість органів, які за своїми функціональними обов'язками повинні протидіяти злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, успіхи такої роботи є сумнівними, а реальні результати зусиль правоохоронної системи викликають занепокоєння.

Ми вважаємо, що необхідно розробити алгоритм дій щодо протидії злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі в Україні, для цього прийняти спільний відомчий наказ (Генеральної прокуратури України, Національної поліції України, СБУ тощо), показати індикатори ОЗУ, що сформовані на етнічній основі, індикатори сфери злочинної діяльності та індикатори впливу, а також фактори, пов'язані зі злочинністю, взявши за основу індикатори ОЗУ Європолу.

Важливе місце в системі національного законодавства посідають міжнародні договори й угоди, ратифіковані українським парламентом і учасником яких є Україна. До міжнародних документів, які регламентують діяльність щодо протидії злочинам в цілому та за окремими її напрямками зокрема, належать угоди про співробітництво між правоохоронними органами України та правоохоронними структурами світового масштабу.

Вивчення міжнародного співробітництва по боротьбі з етнічною організованою злочинністю вказало на існування спеціальних міжнародних правоохоронних структур, одними з функцій яких є припинення незаконної діяльності етнічних злочинних груп. Такою правоохоронною організацією світового масштабу являється International Criminal Police Commission (Інтерпол). Існування подібних структур можна визначити як один з організованих відповідей світової спільноти на протиправну діяльність таких груп. На регіональному рівні найбільш розвинена така співпраця в Європі – European Police Office (Європол) та країнах-учасниках СНД – Бюро по координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД (БКБОЗ), в інших же геополітичних регіонах питання створення подібних організацій залишається відкритим. Однак, попри наявні міжнародні акти різних рівнів і роботу міжнародних правоохоронних організацій, проблема боротьби з транснаціональною етнічною організованою злочинністю залишається проблемою світового масштабу [33].

У квітні 1992 року для координації взаємодії органів правопорядку в боротьбі з криміналом на пострадянському просторі приступило до роботи Нарада міністрів внутрішніх справ Співдружності Незалежних Держав. Пізніше було прийнято рішення про перетворення його в Раду міністрів внутрішніх справ держав – учасниць СНД (РМВС).

Робочим органом нової міжнародної структури стало створене рішенням Ради глав урядів СНД від 24 вересня 1993 року Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав [34]. До БКБОЗ увійшли такі держави: Білорусь, Росія, Азербайджан, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Туркменістан та Узбекистан.

Головне завдання Бюро – координація і підвищення ефективності взаємодії міністерств внутрішніх справ держав – учасниць СНД в боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом, незаконним обігом наркотиків та іншими небезпечними видами злочинів.

З 2004 року в структурі Бюро функціонує підрозділ з координації боротьби з незаконним обігом наркотиків та їх прекурсорів, яке має свою регіональну оперативну групу з дислокацією в місті Душанбе. Можливості антинаркотичного підрозділу БКБОЗ і його регіональної групи використовуються для вирішення стратегічного завдання – перекриття каналів міжнародного наркотрафіку з Центрально-Азіатського регіону в Росію та інші держави СНД, виявлення і викриття транснаціональних злочинних спільнот [34].

Неодноразово в аналітичному огляді «Про результати боротьби з організованою злочинністю на території держав – учасниць СНД» БКБОЗ зазначає, що наявність на території держав – учасниць СНД організованої злочинності, що формується, як правило, за етнічною ознакою, є серйозним криміногенним фактором, значно ускладнює оперативні обставини не тільки в окремо взятому регіоні, але і в цілому на просторі Співдружності [35, с. 19].

Організовані групи з-поміж громадян держав – учасниць СНД і інших держав, є специфічні об'єднання, що формуються за національною ознакою, тобто складаються в основному з осіб однієї або декількох національностей. У порівнянні з іншими злочинними формуваннями, національні мають більш згуртований характер, оскільки корисливі мотиви підкріплюються традиційною ієрархією національної діаспори. Ця обставина забезпечує життєздатність такої кримінальної групи, підвищує опірність зовнішньому впливу з боку суперницьких злочинних груп. Вони мобільні при підготовці та вчиненні злочинів, добре пристосовуються до нових умов, використовуючи часом у своїх злочинних цілях легально чинні національні структури [35, с. 13]. Одночасно з метою розширення своїх можливостей і максимальні полегшення злочинної діяльності вони йдуть на тимчасовий союз з іншими етнічними злочинними формуваннями, що є однією з тривожних тенденцій в сфері забезпечення захисту конституційних прав і свобод громадян країн Співдружності [35, с. 14].

Етнічним організованим злочинним угрупованням притаманна спеціалізація за окремими видами злочинної діяльності. У деяких випадках це обумовлено зв'язками з організованою злочинністю на батьківщині та традиційними видами злочинної активності. Так, за оцінками фахівців Європолу на території Європи існує такий розподіл: традиційно турецькі та албанські організовані злочинні угруповання займаються імпортом та розповсюдженням наркотиків, зокрема героїну. Для румунських та болгарських ОЗГ характерні корисні злочини та торгівля людьми. Китайські ОЗГ сприяють нелегальній міграції та торгівлі людьми з метою подальшої сексуальної експлуатації. Вони також отримують прибуток від контрабанди в країни-члени Європейського Союзу [36]. Європол періодично готує звіти – «SOCTA» (Serious and Organized Crime Threat Assessment) про організовану злочинність та етнічну злочинність зокрема. У таких звітах зазначається та здійснюється оперативний аналіз заходів, до яких вдаються держави-члени; готуються стратегічні звіти щодо дослідження злочинності; виконуються експертизи й надається технічна підтримка в рамках розслідувань і операцій всередині ЄС; а також висвітлюється інформація, що сприяє гармонізації процедур розслідування у державах-членах [37].

На даний момент Європол координує роботу поліцейських служб усіх 28 країн-учасниць Європейського Союзу. На відміну від національних поліцейських сил, Європол не має власних слідчих органів. Європол тісно співпрацює з правоохоронними органами в 28 країнах-учасниках ЄС та іншими країнами-партнерами і організаціями,

що не входять в ЄС, таких як Австралія, Канада, США і Норвегія [38]. Також Європол має взаємовідносини з країнами, що входять в ЄС, і з організаціями, які взаємодіють з Європолом на основі угод про співпрацю: Албанії, Австралії, Канади, Колумбії, Ісландії, Норвегії, Швейцарії, Інтерполу та правоохоронними органами США: Бюро алкоголю, тютюну, вогнепальної зброї й вибухових речовин (ATF), по боротьбі з наркотиками (DEA), Секретної служби (USSS); Федерального бюро розслідувань (ФБР); імміграційного і митного законодавства (ICE) і Internal Revenue Service (IRS). Ця мережа має захищені канали зв'язку, що надаються Європолом. Крім того, Європол має двох зв'язкових співробітників, що відряджаються до м. Вашингтон (США) і Штаб-квартири Інтерполу в м. Ліон, Франція [38].

Значну стурбованість викликають ОЗГ, сформовані на етнічній основі, у зв'язку з тим, що більшість з них має міжнародні зв'язки, як правило з організованими угрупованнями на своїй батьківщині. Спеціалісти Європолу у своєму звіті відносно стану організованої злочинності зазначають, що основні активи та керівництво етнічно однорідних злочинних груп знаходяться за кордоном [36]. Крім того, на практиці зустрічаються навіть випадки, коли частина прибутку від злочинної діяльності передається до державної казни країни походження членів етнічної ОЗГ [39, с. 55]. Окрему проблему становить фінансування терористичних організацій представниками етнічної організованої злочинності.

Для протидії вище вказаним злочинним групам та злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі важливою є співпраця між органами правосуддя на національному, європейському (EUROPOL, FRONTEX, OLAF, ОБСЄ, Рада Європи) та міжнародному рівнях (INTERPOL, FATF, ООН). Поміж іншого, така співпраця спрямована на розвиток обміну інформацією, засобами зв'язку, а також сучасними методами та засобами розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у складі організованих груп і злочинних організацій [40, с. 24; 41, с. 177], які сформовані на етнічній основі.

Слід констатувати активізацію роботи правоохоронних органів над реалізацією проекту «Міленіум» (ініціатором є Інтерпол та країни-члени організації з протидії міжнародній євразійській злочинності). Метою створення проекту є протидія поширенню впливу євразійських організованих злочинних груп, зокрема, тих, які діють на території країн колишнього СРСР, на території європейських країн та країн-членів Європейського Союзу. У проекті беруть участь 42 країни, в тому числі й Україна.

Також, на розгляді у Верховній Раді України знаходиться проект Закону України «Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом щодо встановлення захищеної лінії зв'язку», що фактично надасть можливість за допомогою захищеної лінії зв'язку здійснювати обмін інформацією між Україною та країнами-членами Європейського Союзу через Європол в режимі реального часу для протидії транснаціональній злочинності на національному та міжнародному рівнях [41, с. 177–178].

Інтерпол – організація, що займається пошуком певного об'єкта, людини, сприяє пошукам поліції. До складу входять 190 країн світу, які фінансують організацію на суму \$59 мільйонів шляхом щорічних внесків; За розміром друга міжнародна міжурядова організація після ООН. Штаб-квартира знаходиться в Ліоні, Франція. У кожній з країн, що входять в Інтерпол, у структурі національних правоохоронних органів створені Національні центральні бюро (НЦБ), що є органами по взаємодії національних правоохоронних органів з НЦБ Інтерполу інших країн і Генеральним секретаріатом Інтерполу. Основним завданням є координація зусиль окремих країн і проведення єдиної політики в галузі боротьби з загальнокримінальною злочинністю. Серед інших основних завдань можна відзначити координацію міжнародного розшуку, а також боротьбу з: торгівлею людьми, організованими злочинними спільнотами, контрабандою наркотиків, злочинами у сфері економіки та високих технологій, фальшуванням, підробкою цінних паперів та дитячою порнографією [42].

Фахівці з Інтерполу, прагнучи якомога повніше відбити різноманітність досліджуваного явища, виділяють чотири види організованих злочинних груп: товариства за типом родин мафії з твердою ієрархією, внутрішніми правилами й «кодексом честі»; найчастіше багатопрофільні, що діють у різних сферах легального і нелегального бізнесу; угруповання, що діють в одній чи декількох досить вузьких сферах незаконної діяльності та не мають такої твердої структури; злочинні групи, що формуються за етнічним принципом; терористичні організації, що переслідують політичні цілі [43, с. 148].

Розглянувши спеціальні міжнародні правоохоронні структури Інтерпол, Європол, БКБОЗ, однією з функцій яких є припинення незаконної діяльності етнічних злочинних груп перейдемо до розгляду спеціальних правоохоронних структур в окремих державах світу. Так, у 1982 р. в Кримінальний кодекс Італії було введено ст. 416-bis, у якій зазначається: «Кожен, хто бере участь в об'єднанні мафіозного типу, що складається з трьох або більше осіб, карається. Усі ті, хто створюють, керують або організовують об'єднання, караються» [44, с. 95].

В Італії для боротьби з організованою злочинністю, в тому числі й корупцією, створено міжвідомчий спеціальний орган – «Управління розслідувань Антімафія» (ДІА). Основна частина кадрів ДІА складають фахівці слідчих органів Державної поліції, карабінерів та Фінансової гвардії із залученням цивільних фахівців у галузі інформатики, технічного та адміністративного забезпечення. До компетенції цього органу віднесено злочини з наявністю ознак «угруповання мафіозного типу». У деяких інших державах поновлення щодо протидії корупції покладено на одну із силових структур або їх розподілено між кількома відомствами [45, с. 45].

Парламент цієї країни заснував спеціальну Генеральну Раду по боротьбі з організованою злочинністю. Поряд з Генеральною Радою засновані окружні управління по боротьбі з організованою злочинністю та мафією й окремо – Державне управління по боротьбі з мафією.

В цьому плані в 1993 році під тиском громадськості був прийнятий закон «Про угруповання мафіозного типу», який встановив сувору відповідальність за входження до злочинної організації типу мафія [45, с. 46].

Слід виокремити Російську Федерацію. Провідна роль у протидії етнічній злочинності відводиться органам внутрішніх справ Російської Федерації. З початку дев'яностих років минулого століття в структурі Головного управління по боротьбі з організованою злочинністю служби кримінальної міліції МВС Росії існували спеціалізовані підрозділи по оперативній розробці етнічних організованих злочинних груп і злочинних спільнот. З урахуванням кримінальної активності етнічних злочинних формувань робота на території Російської Федерації проводилася насамперед угруповань, учасниками яких були громадяни Росії – вихідці з республік Північного Кавказу, громадян республік Закавказзя (Азербайджану, Вірменії, Грузії) і республік Середньої Азії (Казахстану, Киргизії, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану [46, с. 141–142].

З 1998 року в ініціативному порядку, у 2001 р. у Російській Федерації офіційно в структурі департаменту МВС по боротьбі з організованою злочинністю створено підрозділи по боротьбі з етнічною злочинністю, тобто факт існування етнічних злочинних угруповань юридично визнано на рівні підзаконних актів Російської Федерації [47]. Так в наказі Генпрокуратури Росії «Про єдиний облік злочинів», визначено, що віднесення злочинного угруповання до етнічного не визначається однорідністю її національного складу, він може бути змішаним. Етнічну належність угруповання визначають ті, хто займає в ній передове положення [48]. В даний час функції боротьби з етнічною злочинністю покладено на Головне управління карного розшуку МВС Росії.

Указ Президента РФ від 7 травня 2012 року № 602 «Про забезпечення міжнаціональної згоди» один із пунктів передбачає припинення діяльності організованих злочинних груп, сформованих за етнічним принципом.

Забезпечена наступальність при реалізації заходів, спрямованих на припинення злочинної діяльності організованих груп, сформованих за етнічним принципом. В тому числі:

- 1) створення (шляхом перерозподілу чисельності) в суб'єктах зі складною криміногенною обставою підрозділів по боротьбі з організованими злочинними групами, сформованими за етнічним принципом – грудень 2013 року;

- 2) Проведення звітів керівників територіальних органів МВС Росії перед громадянами про результати виконаної роботи по боротьбі з екстремізмом, а також злочинної діяльності організованих груп, сформованих за етнічним принципом – щорічно [49].

У 2013 році МВС Росії повідомило, що в країні з'являється спецпідрозділу по боротьбі з етнічною злочинністю. Причому в плані роботи відомства на 2014–2018 роки уточнено: такі структури створять насамперед «в регіонах зі складною криміногенним обставинами» [50]. В Управлінні карного розшуку ГУМВС по м. Москві відділ по боротьбі з етнічною злочинністю організований на базі оперативно-розшукового відділу N 23. Як

повідомляє джерело, в оперативно-розшукову частину N 23 увійшли оперативні співробітники з інших підрозділів Московського карного розшуку. В основному це оперативники, які розробляли злочинних авторитетів і злодіїв в законі [51]. Аналогічні підрозділи по боротьбі з етнічною злочинністю створені, наприклад, у Вологодській області, Хабаровському краї [46, с. 142].

Окремо слід зупинитися й на США – країна багатонаціональна, тому мафія там формується, як правило, за національною, етнічною ознакою: італійська, мексиканська, кубинська, китайська, японська тощо. Етнічність американської мафії зумовлює її транснаціональний характер.

Наприклад, в США для боротьби з етнічною організованою злочинністю (бандами, синдикатами, мафією) використовуються спеціальні підрозділи ФБР (FBI SWAT) – штурмові групи зі спеціальним армійським озброєнням, які існують у кожному з 56 регіональних відділів ФБР і застосовують спеціальну тактику знешкодження злочинців при проведенні спецоперацій, в яких потрібні здібності та уміння, що виходять за рамки можливостей звичайних поліціантів [52, с. 74].

Проаналізувавши вище викладене, слід зауважити, що неухильне виконання суб'єктами, що здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, використання повною мірою наданих повноважень є запорукою успіху в подоланні негативної тенденції поширення етнічної злочинності, як в окремих країнах так і в світі загалом.

Висновок. Підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що протидія злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі залишається серед найважливіших завдань оперативних підрозділів Національної поліції України та Служби безпеки України. Разом з тим, діяльність оперативних та слідчих підрозділів щодо виявлення, розкриття та розслідування таких злочинних угруповань ще має цілу низку проблем правового та організаційного характеру та потребує постійного вдосконалення. Відповідно для вирішення цієї проблеми необхідно активізувати зусилля щодо узгодження і зближення національних законодавств. Існування в державах різних правових систем кримінального законодавства, що будуються на різних принципах, унаслідок чого неоднаково оцінюються одні й ті ж злочинні діяння, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній. Такі відмінності в кримінальних законодавствах не сприяють розвитку співпраці між державами для подолання цього явища.

У зв'язку із цим для ефективно протидії злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, а також збору й аналізу даних про діяльність таких груп, як в Україні, так і в інших державах доцільно створити спільний банк даних (автоматизовану інформаційну систему «Етнічна злочинність») щодо збору й аналізу відповідної інформації, про обставини злочинів, про осіб, які їх здійснюють, їх кількість, про етнічну належність, про характеристики злочин-

них угруповань, особливо про їх лідерів, про осіб, які перебувають у розшуку, про осіб, які заарештовані та відбувають покарання за злочини, вчинені на території в відповідних державах.

Пропонована система повинна мати міждержавний статус і концентрувати інформацію всіх правоохоронних органів та спеціальних міжнародних правоохоронних структур (Інтерпо-

лу, Європолу, БКБОЗу). Така система створить певні напрацювання для подолання цього явища в світовому масштабі, для суб'єктів, які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами й злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі – передумови для міжнародної співпраці щодо протидії організованим етнічній злочинності в цілому.

Список літератури:

1. Черноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія. К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. 448 с.
2. Кримінологія: підручник для академічного бакалаврату. 3-е вид., перероб. і доп. М.: Видавництво Юрайт, 2015. 388 с. URL: <http://stud.com.ua/46131/pravo/kriminologiya>
3. Деканоїдзе назначила першим заступником голови Нацполіції Трояна Інформаційно-аналитический центр «ЛІГА». URL: http://news.liga.net/ua/news/politics/9378717-dekano_dze_naznachila_pershim_zastupnikom_golovi_natspol_ts_troyana.htm
4. Кримінологія: питання та відповіді / за заг. ред. О. М. Литвинова. Х.: Золота миля, 2015. 324 с.
5. Мельничук Т. В. Організовані форми злочинної діяльності у зовнішньоекономічній сфері: кримінологічне дослідження: дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.08; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». О.: 2009. 232 с.
6. Жаровська Г. П. Організаційні аспекти протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 73. С. 475–482.
7. Кримінологія: питання та відповіді / за заг. ред. О. М. Литвинова. Х.: Золота миля, 2015. 324 с.
8. Юхно О. О. Правове регулювання діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності. Південноукраїнський правничий часопис. 2009. № 1. С. 21–25.
9. Ігнатів О. Протидія злочинності: поняття та сутність. Юридична Україна. 2009 № 3. С. 92–97.
10. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993, № 3781–ХІІ. Відомості Верховної Ради України, 1994, N 11, ст. 50 (зі змінами від 05.01.2017, підстава 1798–19).
11. Воронов В. І. Теоретичні аспекти оперативно-розшукової протидії злочинам. Південноукраїнський правничий часопис: 90-річчя Одеського державного університету внутрішніх справ. Одеса: 2012. Вип. № 1. С. 36–38.
12. Бандурка О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів: монографія. Х.: ХНУВС, 2011. 308 с.
13. Веприцький Р. С. Поняття та зміст заходів протидії злочинності Європейські перспективи. 2014. № 3. С. 137–139.
14. Ігнатів О. М. Роль та місце засобів кримінально-правового впливу в механізмі протидії злочинності. Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 55. С. 466–471.
15. Шостко О. Ю. Теоретичні та прикладні проблеми протидії організованій злочинності в європейських країнах: автореф. дис. д. ю. н. Харків: 2010. 45 с.
16. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.
17. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3342–ХІІ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3342-12>
18. Статистична інформація: Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
19. На протидію ксенофобії і расизму. Урядовий кур'єр. 2008. 15 квітня. С. 4.
20. Маковицька С. Маєстро божистої мови. Інтерв'ю з М. Фішбейном. Україна Молода. 2007. 28 листопада. С. 8.
21. Миколюк О. Скінхедам – жодного шансу: Інтерв'ю з прокурором м. Києва Є. Блажівським. День. 2008. 1 квітня. С. 6.
22. Рябошапко Л. Українська держава та національні меншини: поступ до взаємної толерантності. Журнал Верховної Ради України «Віче» № 23, грудень 2008. URL: <http://www.viche.info/journal/1243/>.
23. В Украине процветают этнические преступные группировки // Корреспондент.net, 14 сент. 2007 г. Інтернет-ресурс URL: <http://korrespondent.net/ukraine/events/207325-v-ukraine-procvetayut-etnicheskie-prestupnye-gruppirovki>
24. УНІАН. URL: <http://www.unian.net/ukr/news/news+246124.html>
25. Ликвидация УБОП: кто будет заниматься организованной преступностью? URL: <http://timoshin.com.ua/prensa/86-likvidatsiya-ubop-kto-budet-zanimatsya-organizovannoj-prestupnostyu.html>
26. Структура ДКР МВС: офіційний сайт Національної поліції України: URL: <http://www.mvs.gov.ua/upload/file/pm366image008.jpg>
27. Функції Департаменту карного розшуку: офіційний сайт Національної поліції України: URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1813212>
28. Павленко С. О. Шляхи удосконалення правового регулювання протидії особам, віднесеним до категорії «злочинців у законі» в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. Вип. 6. Том 3. Херсон: ХДУ. 2016. С. 73–79.
29. Офіційний веб-сайт МВС України: URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/category/4687>
30. Етнічна злочинність в URL: <http://politiko.ua/blogpost28041>
31. Осика І. М. Огляд міжнародного науково-практичного семінару «Протидія економічній злочинності». URL: <http://www.shag.com.ua/osika-igor-mikolajovich-vikladach-kafedri-kriminalistiki-nacio.html>
32. На вістрі боротьби з організованою злочинністю URL: <https://ord-ua.com/2007/03/14/na-vistri-borotbi-z-organizovanoju-zlochinnistyu/>.
33. Этническая организованная преступность URL: <http://magspace.ru/blog/218625.html>
34. О БКБОП Историческая справка: URL: <http://bkbopcis.ru/index/istoricheskaya-spravka.html>
35. О результатах борьбы с организованной преступностью на территории государств – участников СНГ: аналитический обзор. Галахов С. С., Маркелова Е. В., Федорович Д. Ю., Аннушкин В. А. – Домодедово: ВППК МВД России, 2015. – 30 с.
36. EU Organized Crime Threat Assessment 2006.

37. Европол. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB>
38. Право Европейского Союзу. URL: <http://studies.in.ua/lekci-pravo-es/4249-yevropeyskiy-polceyskiy-ofs-yevropol.html>
39. Топильская Е. В. Организованная преступность. СПб.: Юрид. центр Пресс. 1999.
40. Підсумки роботи Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України. К.: 2014. 200 с.
41. Ремський В. В. Кримінально-правова та кримінологічна характеристики «етнічних» злочинних груп і злочинних організацій. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 167–179.
42. Интерпол. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BF%D0%BE%D0%BB>
43. Овчинский В. С., Овчинский С. С. Борьба с мафией в России. М.: Объединенная редакция МВД России. 1993. 72 с.
44. Жаровська Г. П. Міжнародно-правові засади боротьби з транснаціональною злочинністю: проблеми і перспективи. Науковий міжнародний журнал «Альманах міжнародного права». Одеса: 2014. № 6. С. 90–100.
45. Відповідальність за корупційні діяння, правові засади відшкодування збитків, завданих внаслідок їх вчинення: Навч.-метод. м-ли. Ю. В. Баскакова, В. М. Гаврилюк, П. В. Качанова, Г. О. Усатий. К.: НАДУ. 2013. 108 с.
46. Щукин А. М. Этническая преступность – зона ответственности уголовного розыска. Юридическая наука и правоохранительная практика. Вып. № 2(36). 2016. С. 138–144.
47. Этнические преступные группировки. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
48. Приказ Генпрокуратуры РФ N 39, МВД РФ N 1070, МЧС РФ N 1021, Минюста РФ N 253, ФСБ РФ N 780, Минэкономразвития РФ N 353, ФСКН РФ N 399 от 29.12.2005 «О едином учете преступлений» // «Российская газета», N 13, 25.01.2006; «Бюллетень нормативных актов федеральных органов исполнительной власти», N 5 30.01.2006.
49. Защита населения от организованной преступности и проявлений экстремизма. План деятельности МВД России до 2018 года: URL: https://xn-blaew.xn-plai/plan_mvd_2018/plan4
50. Фигура умолчания. Особенности федеральной борьбы с «этническим» уголовным элементом. URL: http://www.ng.ru/editorial/2013-07-08/2_red.html
51. В Московском уголовном розыске появился отдел по борьбе с этнической преступностью. URL: <http://crimerussia.com/gover/65662-v-mure-poyavilsya-otdel-po-borbe-s-etnicheskoj-prestupnostyu/>.
52. Волинська В. В. Система боротьби з організованою злочинністю у США (досвід організації та функціонування). Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2014. № 1. С. 72–74.

Севрук В.Г.

Национальная академия внутренних дел

**ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫЕ ОРГАНЫ, КОТОРЫЕ ОСУЩЕСТВЛЯЮТ
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯМ, СОВЕРШАЕМЫМ
ОРГАНИЗОВАННЫМИ ГРУППАМИ И ПРЕСТУПНЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ,
КОТОРЫЕ СФОРМИРОВАНЫ НА ЭТНИЧЕСКОЙ ОСНОВЕ:
УКРАИНСКИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ**

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы современного состояния противодействия правоохранительными органами преступлениям, совершаемым организованными группами и преступными организациями, которые сформированы на этнической основе. Проанализированы статистические данные выявления преступлений, совершаемых организованными группами и преступными организациями, которые сформированы на этнической основе оперативными подразделениями Национальной полиции Украины. Установлено негативные причины, повлиявшие на организационные основы противодействия этнической организованной преступности, которая представляет собой угрозу интересам человека и гражданина, общества и государства. Автор статьи определяет конкретные направления, которые должны способствовать решению проблемы повышения эффективности противодействия преступлениям, совершаемым организованными группами и преступными организациями, которые сформированы на этнической основе, обосновывает необходимость создания общего международного банка данных (автоматизированную информационную систему «Этническая преступность»).

Ключевые слова: противодействие, правоохранительные органы Украины, организованные группы, преступные организации, этническая преступность, нормативно-правовые акты.

Sevruk V.H.

National Academy of Internal Affairs

LAW ENFORCEMENT AGENCIES THAT PERFORM COUNTERACTION TO CRIMES COMMITTED BY ORGANIZED GROUPS AND CRIMINAL ORGANIZATIONS FORMED ON ETHNIC BASIS: UKRAINIAN AND INTERNATIONAL EXPERIENCE

Summary

The article considers the current state of law enforcement agencies combating crimes committed by organized groups and criminal organizations formed on ethnic basis. Statistical data on crimes detection which are committed by organized crime and criminal organizations formed on ethnic basis of the operational units of the National Police of Ukraine is analyzed. The negative reasons that influenced organizational basis for combating ethnic organized crime, which is a threat to the interests and rights of citizens, society and state are established. The author identifies specific directions that should contribute to the improvement of efficiency of counteraction to crimes committed by organized groups and criminal organizations formed on ethnic basis justifies the need to establish a common international data bank (automated information system «Ethnic crime»).

Keywords: counteraction, law enforcement agencies of Ukraine, organized groups, criminal organizations, ethnic crime, laws and regulations.